

Változik-e a válás utáni gyerekelhelyezés?

Megosztva, többszörözve

Ki a jobb szülő? – abszurd módon erről kellene döntenie a bíróságnak a gyerekelhelyezési perekben. Ezt is elkerülendő, az Európa Tanács a váltott elhelyezés törvénybe iktatását szorgalmazza.

AZ, HOGY EGY ÉDESANYA a délutáni órákban otthonról rendszeresen távozik, és több alkalommal a késő éjszakai órákban tért haza, idegen férfiakkal tölti a szabadidejét, nem illeszkedik bele abba a társadalmi elvárásba, ami egy feleséggel és egy édesanyával szemben elvárható. (...) Se a társadalmi elvárás, sem pedig a bírói gyakorlat nem mehet el abba az irányba, hogy egy feleség, egy anya a háztartásvezetést, a gyermek nevelését, gondozását elhanyagolja, rendszeresen másra bizza gyermekeit, még akkor sem, hogyha ezek a személyek szívesen tesznek eleget ezeknek a felkéréseknek” – mondta ki az Ajkai Járásbíróság két éve abban a bontó- és gyerekelhelyezési perben, amit Szaniszló Csaba indított akkori felesége ellen. Bár a fenti, szexista elemeket is tartalmazó érvelés és egyébként látszólag az ítélet egésze is az apának kedvez, az akkor öt- és hétéves fiait mégsem nála, hanem az anyjuknál helyezték el. Nem derül ki a döntésből, hogy miért. „Havonta kétszer 36 órát látom őket. Ez édeskevés ahhoz, hogy megéljem, apa vagyok, és az addig teljes családban élő gyerekeimnek sem elég, hogy érzelmeiket irányomban megéljék” – mondta a HVG-nek a férfi, akinek másodfokon a korábbinál még kevesebb időt ítéltek meg, mondván: ha az iskolás fiú az apjával tölti a délutánt, akkor nem tud különórákon részt venni, és leckét írni az édesanyjával.

Hasonlóan abszurd élethelyzetbe évente több ezer szülő, jellemzően férfi

LÁTHATÁS UTÁN. Kétlakóság

STILLER ÁGOS

és a gyermek kapcsolata életre szólóan megromlik.

Míg a láthatás korlátozása jellemzően az anyák „fegyvere”, az apáké a tartásdíj nemfizetése. Ami közös ezekben, hogy a gyereket használják eszközül alapvetően párkapcsolati konfliktusukban. Az állami intézmények teszetoszasága miatt lényegében csak az érintett felek vérmérséklete és belátása szabja meg, hogy ki meddig megy el – hangsúlyozzák a gyermekjogi szakemberek.

NEM FELTÉTLENÜL KIVÉTELEZÉS áll annak a hátterében, hogy válás után többnyire az anyákhoz kerülnek a gyerekek. Az esetek többségében a szülők már a per előtt maguk döntenek így. A gyerekelhelyezési perek háromnegyede úgy kerül a bíróságra, hogy az apa és az anya előzetesen megállapodott arról, melyikükhöz kerül a gyermek, és ki gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat. Grád András ügyvéd, Jánoskúti Gyöngyvér jogászpszichológus és Kőrös And-

keveredik – állítja Szaniszló, aki a gyermekeiktől külön élő szülőket ért visszaságok miatt létrehozott Apák az Igazságért Egyesület elnöke is. Az elvált szülők és kiváltképp a gyermekeik helyzetét nemcsak az irracionális bírói döntések, hanem az azok nyomán keletkező viták, frontvonalak is nehezítik. Gyakori a kapcsolattartás akadályozása a „birtokon belül” lévő részéről, ami még inkább ellehetetleníti sok szülő helyzetét a gyermek életében. Van, amikor hónapok, akár évek telnek el egy-egy találkozásig, ezalatt a távoli szülő

rás, a Kúria tanácsvezető bírása 525 ügy aktáját elemezve jutott arra, hogy az ilyen „megegyezései” esetek 90,6 százalékában került az anyához a gyerek. Ezzel szemben a bírósági döntés esetén – igaz, ugyancsak az anya javára – 60:40-re módosult ez az arány. „Mindebből arra következtethetünk, hogy jöllehet még napjainkban is jóval kedvezőbbek az anya kilátásai a gyermek nála történő elhelyezésére, mint az apáé, amennyiben az apa a küzdelmet választja, helyzete – a közhiedelemmel ellentétben – távolról sem reménytelen” –

áll a Családi Jog című folyóiratban még 2007-ben megjelent kutatásban, és a tendenciák a szakértők szerint azóta sem változtak.

A harc vagy lemondás helyett lenne jobb megoldás is. A skandináv országok már évtizedek óta alkalmazzák az újabban Európa-szerte is egyre terjedő úgynevezett váltott elhelyezést. Ezáltal nem az egy hétig az anyjánál, majd egy hétig az apjánál lakó gyerek „válík”, hanem csak a szülők. Civil szervezetek kezdeményezésére idén ősszel az Európa Tanács parlamenti közgyűlése arra szólította fel a tagállamokat, hogy vezessék be a jogrendjükbe a váltott elhelyezés jogintézményét. „Ezzel a törvény biztosítana lehetőséget a gyerekek számára mindkét szülőjükkel való intenzív, együttéléses kapcsolatra, az alapvetően »kétszülős igényének« a lehető legjobb kiszolgálására, továbbá a közös szülői felelősség megkerülhetetlen fenntartására” – hangsúlyozza az a levél, amelyet az Apák az Igazságért Egyesület írt Novák Katalinnak, a családi ügyekért felelős államtitkárnak, a közbenjárását kérve a mielőbb törvényalkotásért.

A hetenkénti lakhelyváltás nem a legszerencésebb megoldás, hisz nincs elég idő az akklimatizálódáshoz, de „a két hét már jó megoldás lenne, és a gyerek érdekét is szolgálná” – véli Tomasovszky László igazságügyi pszichológus szakértő. Hozzátéve: persze ez is csak akkor megoldás, ha a felek képesek az együttműködésre.

A váltott elhelyezés Magyarországon sem ismeretlen, az új polgári törvénykönyv lehetővé teszi a szülőknek, hogy megállapodjanak abban, hogy a kiskorú gyermek ugyanannyi időt töltsön mindkettejüknél. „A gyakorlatban egyelőre ritka az ilyen tartalmú megállapodás, mivel ennek a megoldásnak leginkább azokban az esetekben van létjogosultsága, ahol a szülők közel laknak egymáshoz, illetve közel azonos lakhatási feltételeket tudnak biztosítani a gyermek számára” – válaszolták a Fővárosi Törvényszéken a HVG kérdésére. Elmondták: az eredeti cél az, hogy a gyerekek mindkét szülőnél legyen kuckója, a szükséges játékokkal, taneszközökkel, mindkét helyen otthon érezze magát, zavartalanok legyenek számára a hétköznapi napok. Ezek a feltételek azonban a gyakorlatban, elsősorban anyagi okokból, kevés esetben adóttak.

„Nem mindegy, hol laknak a szülők, mennyi idő alatt lehet beérni az iskolába, óvodába, elérhetők-e a különórák” – sorol néhány további szempontot Gaál Edina családjogi ügyvéd, aki szerint „ha a per ideje alatt is működik az osztott szülői felügyelet, akkor azt általában a bíróság is jóváhagyja”. Gondolkodásra amúgy van idő: azok a válóperek, ahol van gyerek, és a szülők megegyeznek a felügyeletben és az egyéb járulékos kérdésekben, leg hamarabb fél év alatt záródnak le. A vitás

ügyekben – amelyekben tanúkat, szakértőket is meghallgatnak – 2-3 év is beletelhet, mire a jogerős döntés megszületik. Ez a gyakorló ügyvéd szerint nem feltétlenül baj; tapasztalatai szerint legalább egy év kell a szülőknek ahhoz, hogy fel tudják dolgozni a kapcsolatuk kudarcát,

a sérelmeiket, és képesek legyenek hideg fejjel, csupán a gyermekük érdekeit szem előtt tartva dönteni. „Márpedig a szülői felügyelettel kapcsolatos közös döntésnél ez a legfontosabb” – hangsúlyozta az ügyvéd.

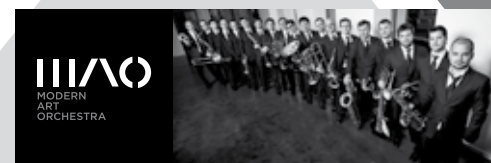
„Minden gyerek azt hiszi, hogy ő csinált valami rosszat, és ezért válnak a szülei. Ezért fontos, hogy a szülők közösen beszéljék meg vele, hogy bár elváltak egymástól, továbbra is szülőtársak maradnak. Ekkor kellene kialakítani a kapcsolattartás gyakorlatát is” – hangsúlyozta a HVG-nek Szűcs Andrea családjogi ügyvéd. Erre viszont szerinte nem minden esetben jó megoldás a heti váltás, bár az ő tapasztalatai szerint egyre gyakrabban jutnak erre a felek. „Túlságosan megviseli a gyereket, annál inkább, minél kisebb” – teszi hozzá –, mert a kicsik még nem, de a felső tagozatos gyerekek már képesek jól megélni, hogy két szobájuk van. „Érthető elvárás, hogy mindkét szülő részt akar venni a gyereke életében, de mégiscsak az a döntő, hogy mi szolgálja a gyerek érdekét” – teszi hozzá az ügyvéd, aki maga is úgy látja, a kialakulóban lévő gyakorlat ebbe az irányba halad. Egyre gyakrabban számolnak a szülők 14 napos (13 éjszakás) periódusokban, nem feltétlenül felezve az időt, hanem például úgy, hogy előbb nyolc napig az egyik, öt napig a másik szülőnél van a gyerek, majd fordítva. De „kezd bevélni” az is, hogy az egyik héten péntektől hétfőig, a következő héten pedig szerdán–csütörtökön „cserélődnek a szülők”. ■ PÁLMAI ERIKA

a gyerek azt hiszi, hogy ő csinált rosszat

TÍZNÉVEARS

10 ÉVES
A MODERN
ART ORCHESTRA
**BENNY GOLSON &
RANDY BRECKER**
2015. DECEMBER 18.
ZENEAKADEÉMIA

VENDÉG: HAJÓS ANDRÁS

WWW.MAO.HU